

Kindermishandeling: signaleren en aanpakken!

Rian Teeuw
Kinderarts Emma Kinderziekenhuis
Voorzitter Team Kindermishandeling
AMC

oktober 2009

Definitie kindermishandeling

“Elke vorm van geweldpleging of verwaarlozing op fysiek, psychisch of seksueel gebied door toedoen of nalaten van personen met wie het kind in een afhankelijkheidsrelatie staat, waardoor schade voor het kind ontstaat of in de toekomst zou kunnen ontstaan.”

Vormen van kindermishandeling

- Lichamelijke mishandeling
- Lichamelijke verwaarlozing
- Fysieke verwaarlozing
- Emotionele maltraitering (pathogene zorg) (ook getuige zijn van huiselijk geweld)
- Normatieve en educatieve maltraitering (morele corrumpering en schoolverzuim):
- Seksueel misbruik
- Gefingeerde of gefabriceerde aandoening door de ouder/ verzorger (PCF)
 - Münchhausen by proxy syndroom:
MBPS= PCF + FDP

Kennis signalen en aanpak KM van groot belang:

- Zeer grote omvang
- Voorkomen ernstige gevolgen
- Gezondheidszorg signaleert onvoldoende (weerstand)
- Landelijk beleid en professionele richtlijnen geven een handelingsplicht
- Signaleren en aanpakken is niet eenvoudig

Omvang

2007

Leiden:

107.200 slachtoffers per jaar
(0-18 jaar) (1:30)

Amsterdam:

160.000 slachtoffers per jaar
(12-16 jaar), 1/5 het
afgelopen jaar

Overlijden

- 60-80 kinderen per jaar

Per jaar zijn meer dan 100.000 kinderen getuige van huiselijk geweld.

Kinderen die thuis getuige zijn van geweld lopen ernstige psychische schade op.

Bron: Gerda Dijkman
Politiecommissaris en landelijk
Projectleider huiselijk geweld

Van alle 16-jarige meisjes is 8% ernstig seksueel misbruikt door een familielid.

De helft langer dan een jaar.

**Elke drie uur wordt er bij de rechter
bescherming gevraagd voor een kind.
Onder toezichtstelling, ontheffing of
ontzetting uit de ouderlijke macht.**

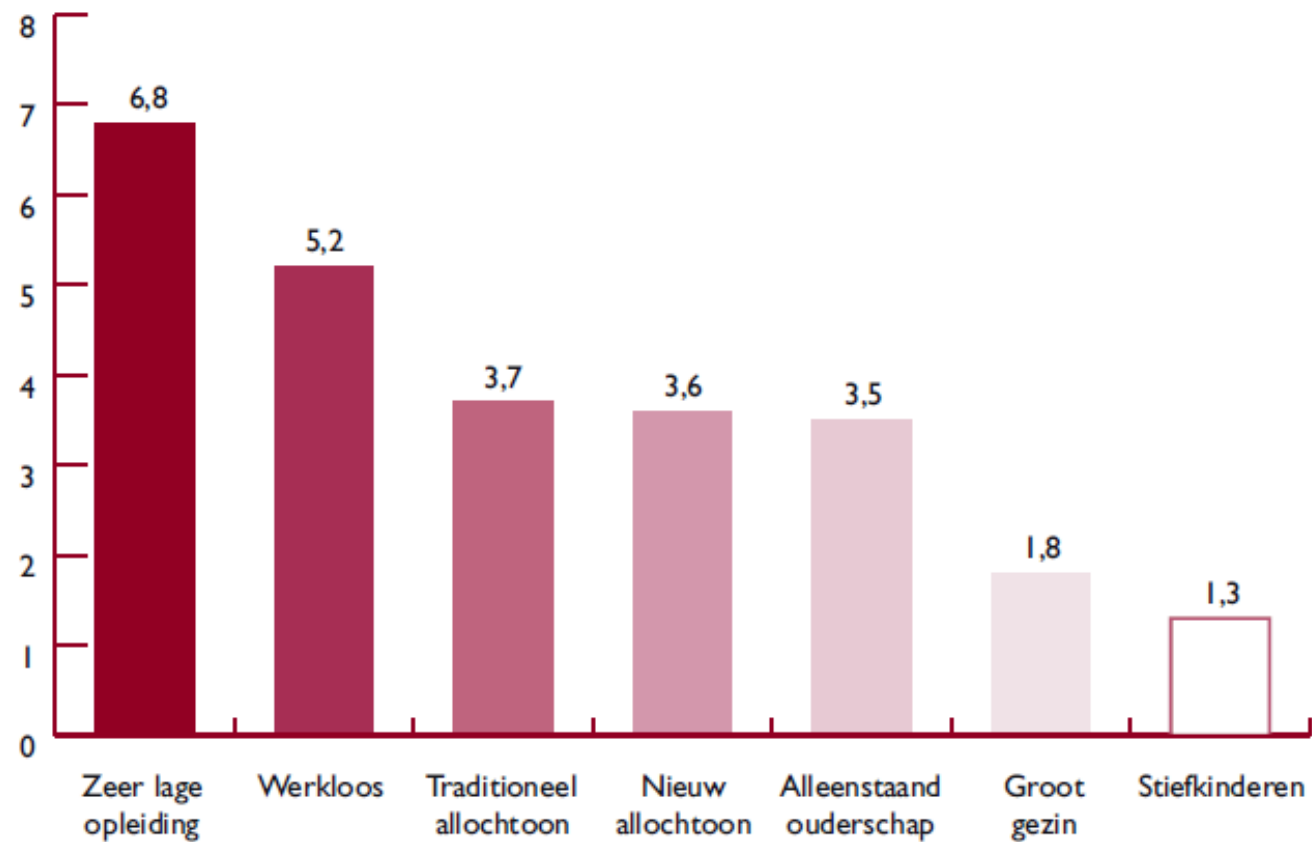
Bron: Sigrid van der Poel
Vestigingsmanager van de
Raad voor de kindbescherming
Haarlem

- Iedereen die met kinderen en/ of ouders werkt kan met kindermishandeling in aanraking komen.

Risicofactoren?

Risicofactoren gezin

- Geweld ouders onderling
- Migranten (mn nieuwe)
- Lage SES/ armoede
- Zeer lage opleiding ouders
- Sociaal isolement
- Extreme principes/ Irreële verwachtingen
- Groot gezin (vanaf 3 kinderen)

Figuur 7.11. Risicofactoren voor mishandelde kinderen: verhoogd percentage kindermishandeling uitgedrukt in relatieve risico's ('Relative Risk' = $P_{exposed} / P_{controls}$)

Risicofactoren ouders

- Zelf slachtoffer kindermishandeling
- Psychiatrische problematiek
- Verslaving
- Jong/ weinig ervaring
- Alleenstaand
- Verstandelijke beperking
- Chronische ziekte
- Lage opleiding
- Suïcidale of moorddadige gedachten
- Minimalisering of ontkenning eerder gepleegde kindermishandeling

Risicofactoren kind

- Couveuzebaby
- Tweeling
- Gehandicapt kind
- Huilbaby !!
- Adoptie/pleegkind
- Ongewenst kind
- Gedragsstoornis
- Chronisch ziek

- Tegenvallend kind

Huilen

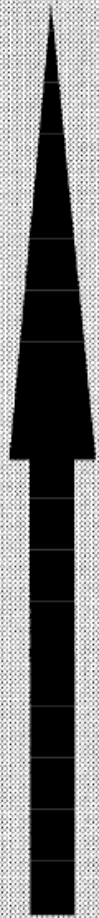
- 5,6% van de ouders 6 maanden oude zuigelingen geven toe de volgende interventies toe te passen om het huilen te doen verminderen:
 - Smoren
 - Te corrigeren met klap
 - Te schudden
- 1: 5 meerdere interventies

» Reijneveld SA et al. Lancet 2006

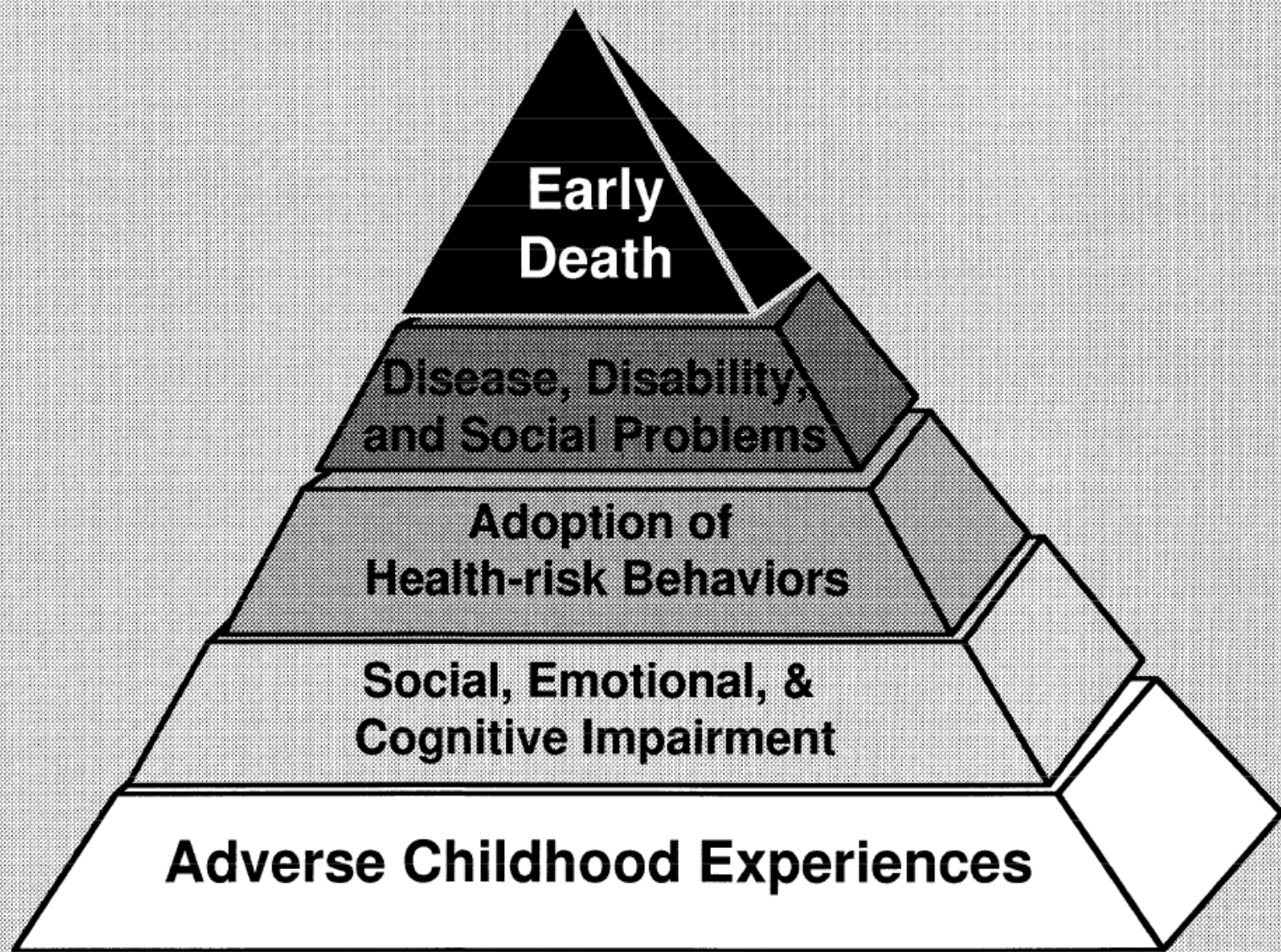
Gevolgen

“turning gold into lead”

Death

Birth

Mechanisms by Which Adverse Childhood Experiences Influence Health and Well-being Throughout the Lifespan

Gezondheidszorg signaleert
onvoldoende

- AMK meldingen 2007: slechts 4% door ziekenhuis

Advies & Meldpunt
Kindermishandeling

Ziekenhuismeldingen AMK Amsterdam

Meldingen 2008

1ste helft: 298

ZH: 26 (= 8,7 %)

2de helft: 358

ZH: 44 (= 12,2 %)

Totaal: 656

ZH: 70 (= 10,7 %)

Landelijk 2008 : 6,0 %.

Meldingen 2009

1ste helft: 381

ZH: 64 (= 16,8 %)

Rapport Inspectie Volksgezondheid

- “Afdeling spoedeisende hulp van ziekenhuizen signaleert kindermishandeling nog onvoldoende: gebroken arm nog te vaak een ongelukje”

Landelijk beleid en KNMG richtlijn

De nieuwe KNMG meldcode

www.knmg.nl/publicaties

Politiek

- “Actieplan aanpak kindermishandeling, Kinderen veilig thuis”, Min. Jeugd en Gezin
- Verbetering van de signalering en het niet naast elkaar werken maar *mèt* elkaar
- Belangrijke rol ziekenhuizen:
 - invoeren van een gestructureerde signaleringsmethode op de afdelingen SEH
 - inzetten van multidisciplinaire teams kindermishandeling, met tenminste vertrouwensarts AMK

Maaike, 3 jaar
Over signaleren op de SEH/ HAP

Maike

- Presentatie SEH; 15.00 uur
- Val van trap 1 dag geleden
- Pijn in de schouder

De 9 W's van SPUTOVAMO

SPUTOVAMO Maaike

- **S:** kneuzing of fractuur? Aard evt, #?
- **P:** schouder
- **U:** hematoom
- **T:** 1 dag geleden
- **O:** van de trap gevallen
- **V:** kind is zelf van trap gevallen
- **A:** moeder aanwezig, was bezig met loodgieter
- **M:** Geen behalve 1x pcm ivm niet slapen van de pijn
- **O:**

Vervolg Maaike

- Top-teen onderzoek!
- X-arm

Signaleren en aanpakken is niet
eenvoudig

Wat is u eerste gevoel wanneer u met een dergelijke casus wordt geconfronteerd?

Blokkades hulpverlener

- zelf mishandeld
- angst voor agressie van de ouders
- angst voor juridische consequenties
- angst voor ongeloof andere collega's
- angst voor werkbelasting
- **ontbreken van kennis**

- het slachtoffer zelf zal niet gauw toegeven dat hij mishandeld wordt
- de ouder(s) zelf is/zijn niet geneigd mishandeling toe te geven

Signalen

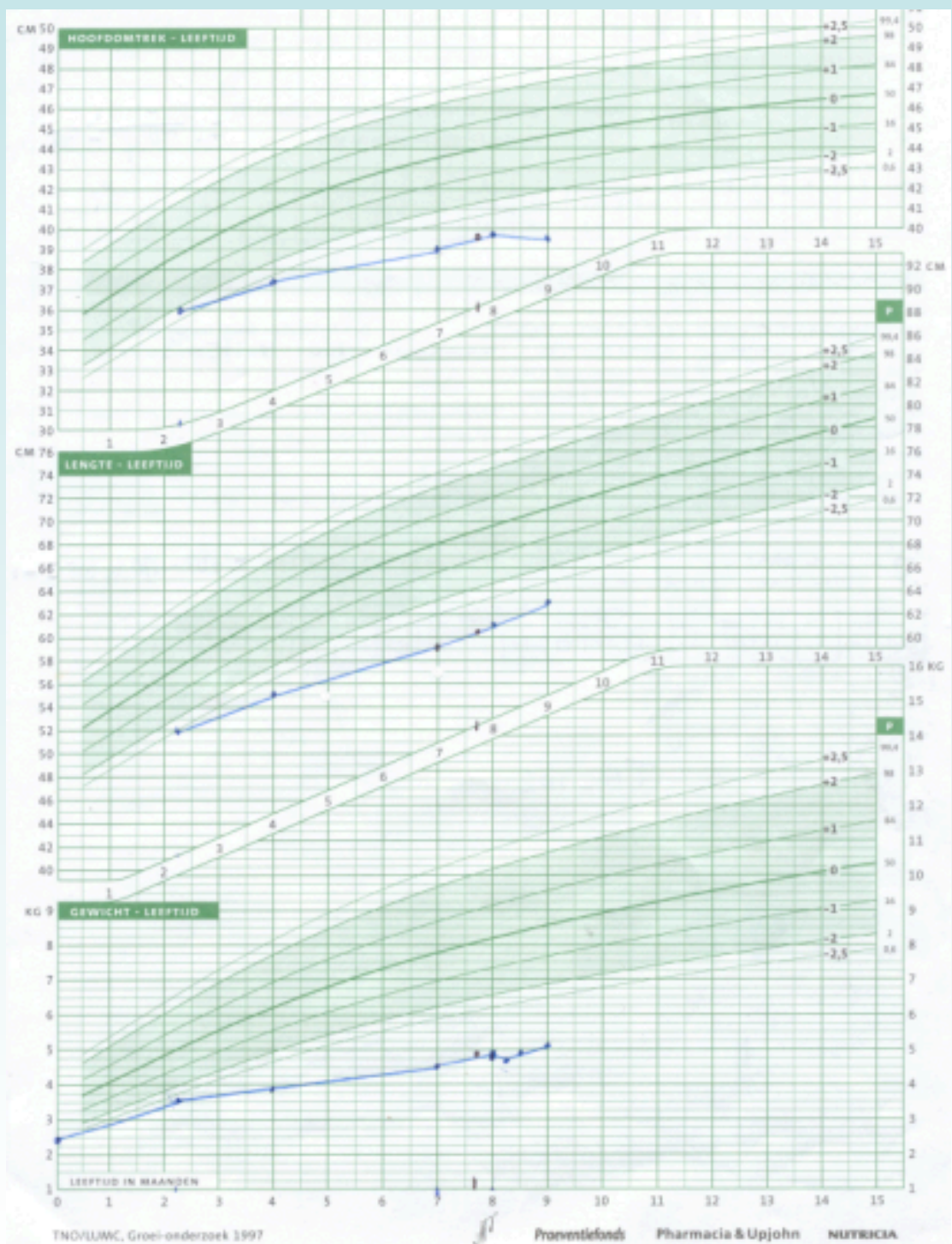
- Anamnese: het verhaal
- Lichamelijk onderzoek
- Aanvullende diagnostiek
- Observatie gedrag
- Voorgeschiedenis

“de sprekende letsels van zwijgende slachtoffers”

Rob A.C. Bilo, forensisch arts
consulent forensische pediatrie

Kelly, 7 mnd

- Failure to thrive

April, 5 jaar

April, 10 jaar

Tim, 15 jaar

Wat kun je doen?

Aanpak Kindermishandeling in het
AMC: alleen samen sta je sterk

Team Kindermishandeling AMC

- Intervisie en opleiding AMC personeel:

Samenstelling:

- Experts van binnen en buiten
- Basisarts coordinator: Tessa Sieswerda
- Kindermishandeling@amc.nl

Overleg!

Contact met AMK

Consult en Advies

- telefonisch
- persoonlijk
ronde tafelbespreking met
verschillende behandelaren
- teams kindermishandeling
(GGD en ziekenhuizen)

Contact met AMK

Melding

- redelijk vermoeden (feiten)
- reële schade kind (taxatie)
- gesprek(ken) ouders/kind
- overleg andere behandelaren
- onderzoek signalen (differentiaal diagnostiek)
- behandeling, hulpverlening,
- bescherming (opname)

Kindermishandeling

“Wat slachtoffers het meeste pijn doet, is niet de wreedheid van de pleger, maar het zwijgen van de omstanders.”

Geheim geweld Hameeda Lakho